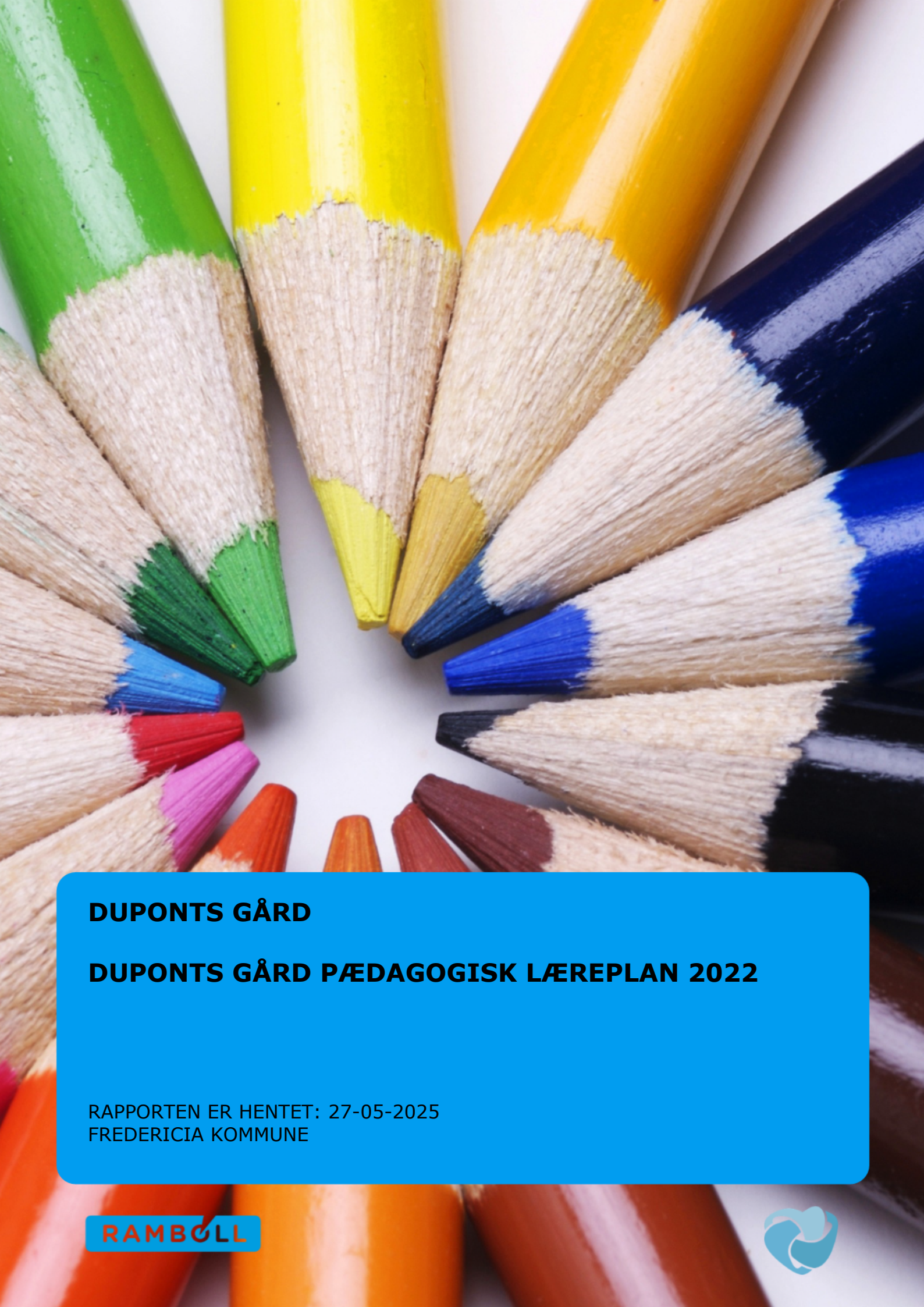

DUPONTS GÅRD

DUPONTS GÅRD PÆDAGOGISK LÆREPLAN 2022

RAPPORTEN ER HENTET: 27-05-2025
FREDERICIA KOMMUNE

INDHOLDSFORTEGNELSE

1 INTRODUKTION	2
1.1 Beskrivelse til læreplanen (Hvem er vi?)	4
2 DET PÆDAGOGISKE GRUNDLAG - SELVEVALUERING 2019	5
2.1 Børnesyn	5
2.2 Dannelse og børneperspektiv	6
2.3 Leg	7
2.4 Læring	9
2.5 Børnefællesskaber	11
2.6 Et pædagogisk læringsmiljø hele dagen	12
2.7 Samarbejde med forældre om børns læring	14
2.8 Børn i udsatte positioner	15
2.9 Pædagogisk læringsmiljø med sammenhæng til børnehaveklassen	17
3 DET PÆDAGOGISKE GRUNDLAG - SELVEVALUERING 2019 - FOKUSOMRÅDER	19
3.1 Samspil og relationer	19
3.2 Evaluerende pædagogisk praksis	19
4 ØVRIGE KRAV TIL LÆREPLANEN	21
4.1 Inddragelse af lokalsamfundet (og evt. forældrebestyrelsen)	21
4.2 Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø	22
5 DE SEKS LÆREPLANSTEMAER	23
5.1 Alsidig personlig udvikling	23
5.2 Social udvikling	24
5.3 Kommunikation og sprog	26
5.4 Krop, sanser og bevægelse	28
5.5 Natur, udeliv og science	29
5.6 Kultur, æstetik og fællesskab	30

1 INTRODUKTION

I Danmark går størstedelen af alle børn i alderen 0-6 år i dagpleje, vuggestue eller børnehave. Det giver dagtilbuddene en unik rolle i forhold til at understøtte børns generelle trivsel og udvikling.

Siden 2004 har alle dagtilbud arbejdet med en pædagogisk læreplan, hvis formål er at opstille mål for børns udvikling, læring, trivsel og dannelse inden for seks centralt fastsatte læreplanstemaer. Som led i at styrke kvaliteten på dagtilbud blev der på baggrund af dagtilbudsaftalen "Stærkere dagtilbud – alle skal med i fællesskabet" i 2017, vedtaget en ny lovgivningsmæssig ramme i 2018 for arbejdet med den pædagogiske læreplan i dagtilbud. Ændringerne tager udgangspunkt i det samlede forslag om en styrket pædagogisk læreplan, som en mastergruppe og seks arbejdsgrupper udarbejdede i 2016.

Udarbejdelse af dagtilbuddets pædagogiske læreplan skal bygge på lokale udfordringer, styrker og kompetencer og de er en ledelsesmæssig beslutning, hvordan man mest hensigtsmæssigt udformer sin pædagogiske læreplan inden for de fastsatte rammer i loven og af kommunalbestyrelsen.

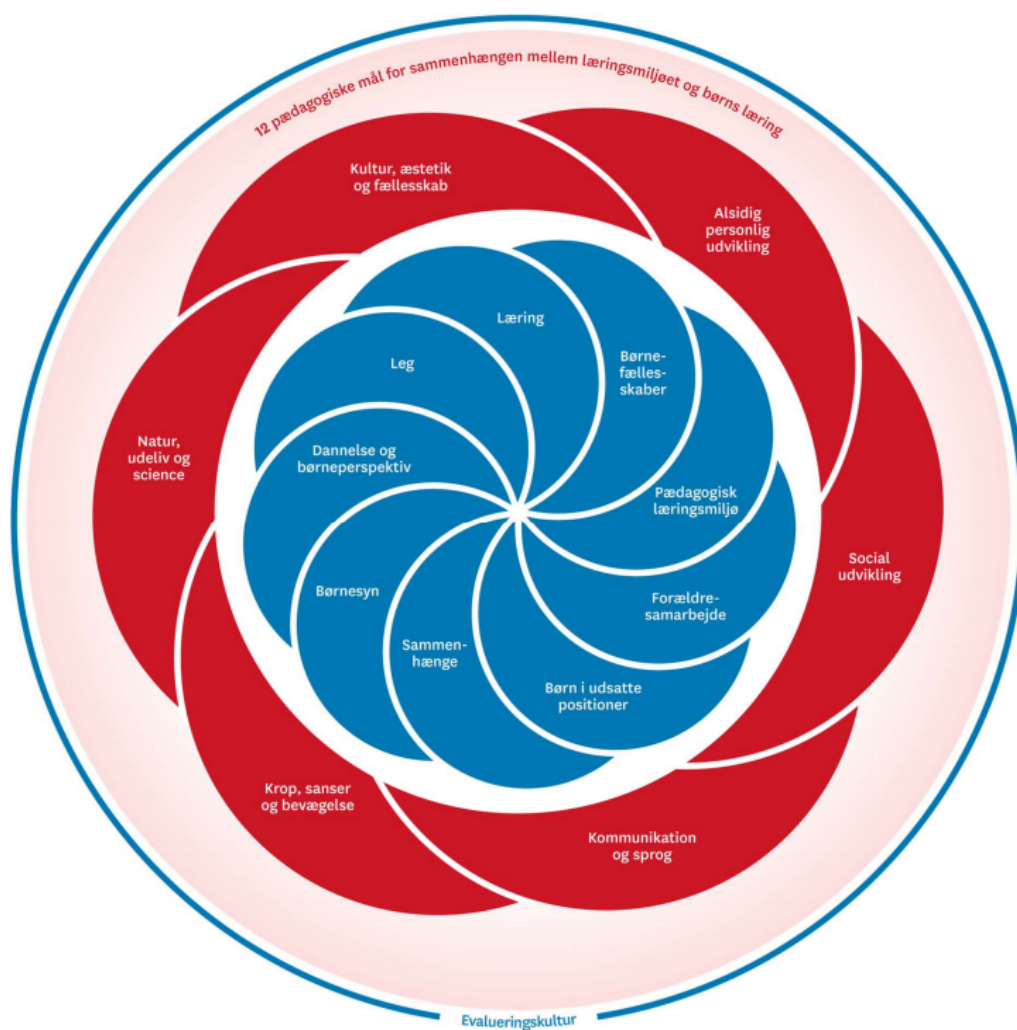
Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Dagtilbuddets pædagogiske læreplan skal fungere som et pædagogisk redskab, der via korte, relevante pædagogiske refleksioner og eksempler skal skabe en klar fælles retning for det pædagogiske arbejde, der foregår i dagtilbuddet. Herunder sikre, at den intenderede pædagogik er til stede hele dagen og i alle aktiviteter, rutiner med børnene mv. Læreplanen skal således indeholde nogle overordnede relevante refleksioner over og eksempler på, hvordan det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet inddrager børnenes perspektiv og børnefællesskabet og tager højde for den konkrete børnegruppes sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger og behov. Eksemplerne skal være retningsgivende for personalet i det daglige pædagogiske arbejde med børnene.

Den styrkede pædagogiske læreplan

Det fælles pædagogiske grundlag
og de seks læreplanstemaer

1.1 Beskrivelse til læreplanen (Hvem er vi?)

Duponts Gård

Velkommen til Duponts Gård

Duponts Gård er en integreret institution bestående af 4 børnegrupper. Vi har 2 vuggestuegrupper med børn i alderen 0-3 år samt 2 flexgrupper med børn i alderen 2½-6 år.

Duponts Gård er en kommunal institution, der er placeret på en historisk beliggende grund. Læs mere om husets historie i afsnittet "Duponts Gårds historie".

I Duponts Gård vægter vi relationsarbejde og små børnefællesskaber, da vi ved, at børn trives og udvikler sig bedst i mindre grupper. Vi styrker børnene i at blive så dygtige, de kan, og vi følger deres spor og zone for nærmeste udvikling. Vi skaber fundamentet for at gøre børnene til aktive medborgere.

Vi ser hvert barn som unikt og værdifuldt, og vi vil i samarbejde med forældrene skabe de bedste rammer for det gode børneliv. Børnene er forældrenes børn, og det betyder meget for os, at vi har en god dialog med forældrene omkring barnets trivsel og udvikling.

Hos os skal børn have lov at lege og være børn. Leg er vigtig for børns udvikling, da det er gennem leg, at børn udvikler blandt andet fantasi, sprog, sociale kompetencer og selvværd.

Vi arbejder ud fra de styrkede pædagogiske læreplaner, og når vi planlægger aktiviteter, tager vi udgangspunkt i de ting, der rører sig i børnene og i verden omkring os.

I Duponts Gård lægger vi vægt på mangfoldighed og nysgerrighed på hinandens kulturer.

Gennem nysgerrighed giver vi børn indsigt i og erfaring med forskellighed.

Vi er placeret i Fredericias midtby tæt på strand, vold, byens faciliteter og Fredericia C, og vi benytter os meget af de faciliteter, der er i vores lokalområde.

Vi har samarbejde med Den Kreative Skole, hvor børnene i løbet af deres tid i Duponts Gård får undervisning i sang, musik og billedkunst. Vi har en gruppe børn på Den Kreative Skole 2 gange ugentlig.

Derudover har vi adgang til gymnastiksalen i Sundhedshuset 1 gang ugentligt samt varmtvandsbassin 1 gang ugentligt. Vi ligger tæt på den nye legeplads ved Sundhedshuset, og den bruger vi flittigt.

I Duponts Gård har vi frokostordning, og vi har guldmærke i økologi.

Duponts Gård er en del af Distriktsinstitutionen Kirstinebjerg

2 DET PÆDAGOGISKE GRUNDLAG - SELVEVALUERING 2019

Evalueringsinstituttet (EVA) har i 2019 udgivet en revideret udgave af Redskab til selvevaluering, som er et redskab der blandt andet kommer omkring tematikkerne i det pædagogiske grundlag. Selvevalueringen er et godt og anvendeligt analyseredskab, der skaber en ramme for en struktureret dialog om pædagogisk praksis.

Dato	PÆDAGOGISK GRUNDLAG									FOKUSOMRÅDER	
	Børnesyn	Dannelse og børneperspektiv	Leg	Læring	Børnefællesskaber	Læringsmiljø hele dagen	Samarbejde med forældre	Børn i udsatte positioner	Sammenhæng til bhk.	Samspil og relationer	Evaluering af praksis
12-09-2022	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

2.1 Børnesyn

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan kommer vores børnesyn til udtryk i hverdagen og i tilrettelæggelsen af vores pædagogiske læringsmiljøer i vores dagtilbud?
- Hvordan lykkes vi med at skabe rammerne for et godt børneliv, hvor der er plads og ro til at være barn?
- Hvordan oplever børnene, at vi ser dem som kompetente og selvstændige i vores pædagogiske praksis?
- På hvilke måder arbejder vi med børn som aktive medskabere af egen udvikling?

Pædagogisk grundlag – Børnesyn

Hvad siger loven på området:

Det at være barn har en værdi i sig selv. Børn skal ikke alene forberedes på at blive voksne, men også støttes og værdsættes i de første år.

Hvad gør vi i Kirstinebjerg distriktet og Fredericia Kommune generelt:

I Kirstinebjerg distriktet har vi udarbejdet et fælles børnesyn for alle daginstitutionerne og dagplejen, samt et fælles DNA i hele distriktet for dagplejen, daginstitutionerne og skolen. Det har vi gjort for at sikre et fælles syn på børn og børneliv, samt sikre det bedste samarbejde omkring børnene og den bedste overgang. Vores børnesyn afspejler sig i de øvrige grundlag.

For os er det enkelte barn ligeværdigt, unikt og indeholder ressourcer og udviklingspotentialer. Børn er kompetente og selvstændige, samtidig med at de har brug for omsorg, udfordringer, positive forventninger og tillid fra det pædagogiske personale.

Børn udvikler sig og lærer gennem relationer til andre – såvel børn som voksne i forpligtende fællesskaber.

Det gode børneliv er et liv med plads, tid og ro til at være barn, med et nært og tillidsskabende pædagogisk personale, der giver barnet nærvær, omsorg og tryghed til at kunne trives, udvikle sig og lære.

Børn har brug for anerkendende understøtning i forhold til dannelse, trivsel, udvikling og læring. Derfor skal de møde et pædagogisk personale, der værner om børnenes initiativ, fantasi og virkelyst, igennem organisatoriske rammer og læringsmiljøer, der understøtter det enkelte barns udviklingsniveau.

KONTEKSTUELTPERSPEKTIV – Læringsmiljøet og den pædagogiske praksis

De sociale sammenhænge børnene indgår og fremtræder i. Lærings- og udviklingsmiljøet, normer og regler, fysisk miljø og de mennesker og sammenhænge, som også påvirker dette miljø.

AKTØRPERSPEKTIVET – Hensigter og handlinger

Børnene forsøger at styre deres eget liv og skabe mening i tilværelsen. Alle børn foretager selvstændige valg og udfører handlinger ud fra deres forudsætninger/ressourcer. De er aktører i deres eget liv. Vi har fokus på børnenes intentioner og opfattelser af virkeligheden.

INDIVIDPERSPEKTIVET – Forudsætninger og hjemmeforhold

Individuelle forudsætninger og egenskaber hos barnet, som det ikke selv kan styre. Det kan f.eks. være skader, personlige egenskaber, diagnoser og forudsætninger som hører til i hjemmet/familieforhold.

Hvad gør vi i den enkelte afdeling:

Vi oplever, at alle børn er unikke, og i Duponts Gård giver vi børnene lov til at være børn, til at være forskellige og udvikle sig i forskelligt tempo. Vi drager omsorg for børnene, stimulerer og udfordrer børnene, understøtter deres trivsel, læring og dannelse. Vi indretter læringsmiljøer, både ude og inde, ud fra det enkelte barn og børnefællesskaberne. Det betyder at vi giver børnene mulighed for at lege "alene" og sammen med det pædagogiske personale. Børnene får mulighed for at udvikle sig indenfor det sociale, de personlige færdigheder, sproget og motorikken. Vi laver aktiviteter, der styrker børnenes initiativ, fantasi og virkelyst. Sammen med børnene i Duponts Gård, er vi nærværende, omsorgsfulde, skaber trygge rammer, da vi ved det er fundamentet for trivsel, udvikling, læring og dannelse. Vi inddrager børnene i vores pædagogiske arbejde og gør dem gerne til aktive medskabere til egen læring og udvikling. Vi vil gerne gøre alle børn til en del af fællesskabet, og derfor arbejder vi aktivt med relationer mellem børnene og det pædagogiske personale.

2.2 Dannelse og børneperspektiv

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan forstår vi dannelse? Og hvordan afspejles den forståelse i tilrettelæggelsen af vores pædagogiske læringsmiljø?
- Hvordan skaber vi lige deltagelsesmuligheder for de børn, der har brug for støtte til at komme med initiativer og bruge deres demokratiske stemme?
- Hvornår har vi senest brugt børnenes perspektiver som grundlag for at udvikle vores pædagogiske læringsmiljø?
- I hvilke situationer kunne det være relevant at inddrage børnenes perspektiver, hvor vi ikke gør det i dag?

Pædagogisk grundlag – Dannelse og børneperspektiv

Hvad siger loven på området:

Børn på fx 2 år og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse. Dannelse, ligestilling og demokrati skal medtænkes i det daglige pædagogiske arbejde, så børnene oplever at have indflydelse på udformning af dagligdagen og aktiviteterne uanset køn, alder og kultur. Det pædagogiske personale i dagtilbuddet skal invitere barnet til at være aktivt deltagende, så barnet selv er med til at skabe sin læring og konkrete deltagelse i demokratiske sammenhænge, som personalet er ansvarligt for at skabe.

Hvad gør vi i Kirstinebjerg distriktet og Fredericia Kommune generelt:

I Kirstinebjerg distriktet afspejler vores fælles børnesyn på 0-5 års området og fælles DNA på 0-18 års området vigtigheden af dannelse, ligestilling, demokrati og børneperspektiv.

Børnesynet indeholder bl.a.

- Børn møder medbestemmelse i voksne, der følger deres initiativ.
- Vi skaber rum til, at børnene går forrest, og vi følger deres spor.
- Vi tror på, at børn der møder ligeværd, har de bedste muligheder for mestring.

DNA indeholder bl.a.

- Vi ser det som en vigtig opgave, at børn og unge udvikler lysten til at lære og modet til at fejle.
- Børn og unge er fælles om oplevelser.

- Der er plads til den enkelte, og mangfoldighed ses som en styrke.

Børn skal opleve at

- At være aktivt deltagende og have indflydelse (bl.a. indretning af læringsmiljøer, indflydelse på menuen, aktiviteter, valg af lege og venner)
- At få opbygget værdier og erfaringer med demokratiske processer, ligestilling og dannelse, der vil gøre dem i stand til at handle som hensynsfulde, kritiske og demokratiske mennesker. Her bliver empati, selvkontrol, respekt for menneskeværd, tilgivelse, ligeværd og solidaritet vigtige begreber at arbejde med. Aflæse andre børn, spejle børn, koble dem på hinanden, gør dem opmærksomme på andre mennesker og sig selv.
- At blive udfordret på en meningsfuld måde med udgangspunkt i børnenes nærmeste udviklingszone. Barnet skal øve sig i at turde træde frem, give sin mening til kende og give plads til andre.

Det pædagogiske personales rolle er at

- Medtænke dannelse, ligestilling og demokrati i den pædagogiske praksis.
- Skabe trygge og stimulerende rammer, hvor børnene har mulighed for at spejle sig i hinanden. Det er her, børnene kan øve sig, fejle og blive klogere på andre og dermed også sig selv.
- Invitere børnene til at være aktivt deltagende og udtrykke sig.
- Skabe et læringsmiljø der tager udgangspunkt i et børneperspektiv i alle tre læringsrum. Børnene skal have mulighed for at være medskabende i rutinerne, voksenstyrede aktiviteter og børnekulturen.
- Planlægge demokratiske processer med udgangspunkt i børnenes interesser og konkrete ønsker.
- Arbejde med social inklusion og anvende KRAP værktøjet som metode.

Hvad gør vi i den enkelte afdeling:

I Duponts Gård er børneperspektivet med i alt vores arbejde. Det er måden vi møder det enkelte barn på i vores rutiner, voksenstyrede aktiviteter og i børnekulturen. Vi har ansvaret for i mødet med børnene, at de føler sig hørt, set og forstået. At det enkelte barn udvikler selvværd, selvtillid og dermed mod til at være aktivt deltagende, og blive medskaber af sin egen læring. Vi støtter børnene i at deltage aktivt i forskellige fællesskaber, så de kan få en følelse af at høre til og at være værdsat. Vi opmærksomme på, hvad børnene er optaget af, så vi kan tilrettelægge og inddrage dette i vores planlægning af aktiviteter, dette gælder især for flexgrupperne. Børnene har i løbet af dagen mulighed for selv at vælge legetøj, legestation, hvem det vil lege med eller lege selv. Til samling har de medindflydelse på indhold, fx. hvilke sange, sanglege eller lege. Der snakkes om oplevelser, hvad der skal foregå, eller har foregået, eller aktuelle emner som rører sig i børnene. I dialogen med barnet vil vi gerne være nysgerrige og udfordre barnet, så det udvikler nysgerrighed og forundring.

Vi italesætter og bruger børnenes forskellige kompetencer, så de bliver synlige for alle, og på den måde viser at der er plads til forskellighed. At forskellighed er en styrke, og at alle har kompetencer som vi har brug for.

Ved løsning af konflikter støtter vi ved at sætte ord på handling og følelser, og vi hjælper dem til at kunne håndtere og regulere sig følelsesmæssigt.

Det er med udgangspunkt i disse forholdemåder, vi vil give børnene de bedste udviklingsmuligheder i deres dannelsesproces.

Børnene bliver mødt af en engageret og nærværende voksen, som følger deres initiativ og nysgerrighed, og fælles opmærksomhed opstår. De bliver støttet i deres læring, og børnene bliver medskaber af deres egen læring.

2.3 Leg

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan oplever børnene i vores dagtilbud, at vi anerkender og skaber rum for legen i den hverdag og i det pædagogiske læringsmiljø, vi tilrettelægger for børnene?
- Hvordan skaber vi lige deltagelsesmuligheder for de børn, der har brug for støtte til at komme med initiativer og bruge deres demokratiske stemme?
- Hvad gør vi for, at børnene får mulighed for at afprøve forskellige roller og positioner i legen?

- Hvordan har vi undersøgt den læring og udvikling, der sker i børnenes leg?

Pædagogisk grundlag – Leg

Hvad siger loven på området:

Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af hverdagen. Legen fremmer fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet. Den er grundlæggende for børns sociale og personlige udvikling.

Legen skal nogle gange støttes, guides og rammesættes af personalet, så legen udvikler sig positivt for alle børn.

Hvad gør vi i Kirstinebjerg distriktet og Fredericia Kommune generelt:

I Kirstinebjerg distriktet ser vi leg som en rettighed og et afgørende læringsrum for det enkelte barn.

Legen er en vigtig måde for børnene at afprøve og opbygge relationer. For børn hænger leg og venskaber tæt sammen. Det pædagogiske personale skal skabe deltagelsesmuligheder i leg for alle børn.

Når vi skal afdække begrebet Leg, skelnes der ofte mellem "lærerig leg" og "legende læring".

I den "**lærerige leg**" er børnenes egen leg central, og det pædagogiske personale indgår i samspil med børnene og afstemmer sig i en vekselvirkning imellem forskellige positioneringer. Det pædagogiske personale styrker herigennem den uformelle læring i legen, og børnene oplever at lege for legens skyld. Børnene afprøver nye idéer, anvender genstande i nye sammenhænge, som udvikler fantasi, kreativitet og innovation. Børnene opbygger og afprøver også relationer.

I den "**legende læring**" er vi som pædagogisk personale i den instruerende position, som styrende og rammesættende for legen. Vi sætter lege i gang med et bestemt formål, der sigter efter, at børnene tilegner sig nye færdigheder eller får styrket udvalgte kompetencer. I den "legende læring" bevæger vi os over i læringsrummet for voksenstyret aktivitet eller rutinen.

Legen kan ud fra den ovenstående forståelse foregå i alle 3 læringsrum, men herunder beskriver vi legen som den "lærerige leg" og dermed den leg, som foregår i læringsrummet børnekulturen.

Positioneringer i den leg

Legekompetencer er ikke medfødte, de skal opøves igennem tid/rum/ og hjælp/understøtning.

Når børn leger, ser vi det som interaktioner mellem barn/barn og barn/voksen. Det kræver, at det pædagogiske personale sætter sig intentionelt ind i legen ved at være:

- **Bagved** – Observerende position. Holde sig tilbage.
- **Ved siden af** – Understøttende position. Være parat til at hjælpe/understøtte.
- **Foran** – Deltagende position. Træde ind i legen afstemt i forhold til hvad børnene har brug for.

Adgangsstrategier i leg

Fordi legen er så essentiel, er børn meget optaget af, hvordan og om de kan komme ind i legen. Her er det pædagogisk personales viden om forskellige adgangsstrategier vigtig, så de kan understøtte børnenes deltagelsesmuligheder i legen.

- **Direkte verbal strategi** – "Må jeg være med?" (Kan give negative deltagelsesmuligheder).
- **Direkte verbal strategi + observation** – "Må jeg være faren?" (Kan give bedre deltagelsesmuligheder ved at tilbyde en rolle eller funktion i legen).
- **Indirekte verbal strategi** – "Og så sagde vi, at jeg lavede en is til jer" (Kan give barnet gode deltagelsesmuligheder, fordi den bygger på en observation af legen, hvor barnet handler sig kreativt, opfindsomt og humoristisk ind i legen, samt udfylder en funktion).

I alle 3 adgangsstrategier kan det pædagogiske personale understøtte og vise vejen ind i legen ved at benytte de forskellige adgangsstrategier. Det pædagogiske personale skal kunne aflæse og afstemme deres adfærd i forhold til en igangværende leg, og dermed - via deres rolle - øge alle børns deltagelsesmuligheder.

Understøttelse af legen

- At skabe forskellige lege- og læringsmiljøer som giver muligheder for børnenes forskellige former for leg. (Fysiske rammer, genstande, indretning, afskærmning, institutionskulturen mm.)
- At stimulere og give plads til børnenes spontane ytringer og meningsdannelser. ("Se vente og følge")
- At facilitere legen ved at inspirere (variation, intervention og forebygge/håndtere konflikter)
- At have en legende attitude og tilgang til legen (humor og kreativitet)

Forskellige former for leg

Det pædagogiske personale skal have kendskab til forskellige former for leg i de forskellige udviklingstrin. På den måde skal de konstruere et socialt og dynamisk legemiljø, der skaber deltagelsesmuligheder for børnene i overensstemmelse med deres nærmeste udviklingszone. Dermed får legen positive lærings- og udviklingsfremmende muligheder.

Børn i udsatte positioner

Børn i udsatte positioner kan mangle evne til at observere/aflæse/afstemme sig i forhold til igangværende leg. F.eks.

- Kan savne inspiration til at kunne lege
- Kan "tromle" andre børn eller
- Lader sig "overmande" af andre
- Respekterer ikke andre børns legeområder.

For børn i udsatte positioner er det derfor særligt vigtigt, at det pædagogiske personale kan understøtte og skabe deltagelsesmuligheder for det enkelte barn ved at benytte de forskellige positioneringer og adgangsstrategierne.

Det pædagogiske personale skal skabe en balance mellem at stille sig til rådighed og bidrage med passende udfordringer i alle 3 positioneringer. At kunne afstemme sig og understøtte legen er afgørende for at sikre kvaliteten i legen og de positive udviklingsmuligheder legen kan give børnene og sikre, at alle får deltagelsesmulighed i leg.

Hvad gør vi i den enkelte afdeling:

I Duponts Gård sikrer vi gode legemuligheder i form af materiale, plads og rum, der lægger op til leg, både i de spontane, såvel som i de rammesatte lege.

Igennem legen skaber vi læring og udvikling hos børnene. Sproget er her et vigtigt element, da sproget er med til at skabe bedre forståelse og legemuligheder for børnene.

Vi hjælper børnene med at danne relationer til hinanden igennem det fælles tredje og ved at skabe legefællesskaber.

Vi giver børnene medindflydelse ved at følge deres spor og legeideer, ved at vi er observerende og støttende i børnenes leg.

Som personale i Duponts Gård, er vi bevidste om vores egen rolle i børnenes leg, om vi går bagved, ved siden eller foran barnet.

Ved at deltage i børnenes leg sikrer vi at alle børn får mulighed for at skabe legerelationer og venskaber.

På billedet ovenfor ses en voksen og et barn, der kigger i en bog sammen. Det er den voksne der tager styring i denne aktivitet og hermed går foran barnet. Hun sætter ord på billederne i bogen og har god øjenkontakt til barnet.

I vuggestuen i Duponts Gård, bruger vi legen til at skabe læring og sproglig udvikling hos barnet, ved at vi læser bøger, synger og generelt sætter ord på alt hvad børnene gør.

På billedet ovenfor ses en voksen og 3 piger der leger med Gurli Gris legetøj. Den voksne byder sig til legen og går hermed ved siden af barnet.

I vuggestuen i Duponts Gård, snakker børnene meget om Gurli Gris og derfor er der indkøbt Gurli Gris legetøj, for at følge børnenes spor. De 3 piger er aldersmæssigt og udviklingsmæssigt tæt på hinanden og derfor hjælper vi pigerne i deres videre udvikling af deres fælles relation, ved bevidst at sætte pigerne ved siden af hinanden, for at kunne deles om legetøjet.

2.4 Læring

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan tilrettelægger vi det pædagogiske læringsmiljø, så det både støtter børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive læring?
- På hvilke måder har vi fokus på læring gennem hele dagen (i både leg, aktiviteter og rutiner)?

- Hvad er vores rolle i forhold til at understøtte børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse i børneinitierede lege og aktiviteter?
- Hvordan arbejder vi med at følge op på, om vi lykkedes med at tilrettelægge pædagogiske læringsmiljøer ud fra en bred læringsforståelse?

Pædagogisk grundlag – Læring

Hvad siger loven på området:

Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter, udforskning af naturen og ved at blive udfordret. Det pædagogiske læringsmiljø handler om at fremme børns kropslige, følelsesmæssige og kognitive udvikling og forståelse.

Hvad gør vi i Kirstinebjerg distriktet og Fredericia Kommune generelt:

I Kirstinebjerg distriktet har vi et fælles DNA, hvori vi netop har læring som et af de 4 DNA fokusområder. For os betyder det, at læring foregår hele dagen

- Læring foregår både i fællesskaber og alene.
- Vi motiverer børn til at være eksperimenterende, nysgerrige og vedholdende.
- Vi vil både den legende læring og lærerig leg.

I den legende læring er vi som pædagogisk personale i den instruerende/ledende position, som styrende og rammesættende. Læring foregår både i voksenstyrende aktiviteter, rutinerne og i børnekulturen. Læring er dybt afhængig af læringsmiljøets proces-, struktur- og indholdselementerne og i særdeleshed proceselementerne, hvor samspillet Barn/Barn og Barn/Voksen er i fokus. Læring er afhængig af den gode relation og det sociale samspil i fællesskabet, hvor tryghed, genkendelighed og forudsigelighed er en forudsætning for læring.

Børn lærer ved at

- Sanse, udforske, eksperimentere, bruge kroppen, være nysgerrig og undrende.
- Blive mødt af varme, nære voksne, der stimulerer, inspirerer, motiverer og udvider børnenes egne erfaringer.
- Opleve at de kan bidrage til at ændre på regler, og finde innovative og kreative løsninger i fællesskaber med børn og pædagogisk personale.
- Være i en kultur hvor det at "turde prøve" giver børnene mod på livet, styrker deres vedholdenhed og at det er ok at fejle og famle.
- Bruge fantasien og eksperimentere med humor.
- Øve sig i at holde opmærksomheden og være fordybet.

Det pædagogiske personales rolle er at

- Være rollemodeller og føre børnene videre i deres sociale, emotionelle og kognitive udvikling.
- Tage ledelse og guide børnene så de kan "Se, vente og følge" det pædagogiske personale.
- Arbejde i arbejdsgrupper/professionelle læringsfællesskaber.
- Arbejde med børnenes NUZO/Læringsstile.
- Veksle mellem aktiviteter i både høj og lav arousal.
- Præsentere børn for forskellige materialer, elementer, kulturfænomener, sprog osv.
- Skabe et alsidigt, inddragende og trygt læringsmiljø, der fremmer eksperimenterende kompetencer.
- Følge børnenes spor, initiativ og optagethed som pejlemærker for læring, der kan forstørres i voksenstyrede aktiviteter.
- Have en legende og eksperimenterende tilgang til læringens indhold og form, så den giver mening, mod og lyst for børnene.
- Sikre samarbejdet med forældrene omkring børnenes læring.
- Have systematisk fokus på børn, der ikke af sig selv indgår i lege og aktiviteter eller altid har den samme rolle i lege og aktiviteter.

Hvad gør vi i den enkelte afdeling:

I Duponts Gård arbejder vi med læring i både vuggestuen og børnehaven. Det der er fælles for måden vi arbejder med læring på er, at vi arbejder meget med repetitioner, hvor vi har de samme rutiner hver dag, så der er genkendelighed for børnene. Dette styrker børnenes kognitive udvikling og forståelse. Vi italesætter og anerkender børnenes følelser, f.eks. sur, glad, ked af det, og især i børnehaven også, hvad børnenes handlinger gør ved andre børn.

Vi arbejder målrettet ud fra de 6 pædagogiske læreplanstemaer, som understøtter børnenes udvikling og læring. Her arbejder vi i læringsgrupper med NUZO, hvor vi kigger på, hvad børnene mestrer samt guide dem i retning af ny læring.

I huset har vi arbejdet med æstetik, og hvordan rum i rummene indbyder til forskellige typer af læring (kreativ, tumle, stille område, køkken/hus).

Vi formidler det enkelte børnenes læring til forældrene igennem samtaler, både de planlagte som i hente/bringe situationer, så forældrene kan understøtte deres barns læring. Overordnet set benytter vi Aula til at formidle den fælles læring i børnegruppen.

I Duponts Gård har vi sprogkufferter med forskellige temaer, bl.a. bondegård. Her er både en lille historie, en pegebog, dyr osv. Man kan f.eks. snakke om tingene i kufferten, synge relevante sange, snakke om dyrene, o.l. Ved repetition, er det noget børnene husker, og forældrene vender til tider tilbage med, at børnene også snakker og fortæller om temaet der hjemme.

Sanglegen "Jeg gik mig over sø og land" er et stort hit blandt børnene på folden. De lærer hurtigt hvad man gør til hvert udsagn (liste, trampe, klappe, danse osv.). Her er det især den kropslige og sociale udvikling som fremmes hos børnene.

2.5 Børnefællesskaber

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan arbejder vi pædagogisk med at sikre, at alle børn oplever, at de er en del af et børnefællesskab?
- Er der noget, vi kan gøre anderledes for at give nogle børn bedre muligheder for at opbygge gode relationer?
- Hvordan understøtter vi forældrenes rolle i forhold til at bidrage til velfungerende børnefællesskaber i vores dagtilbud?
- I hvilke situationer er det lykkedes os at skabe velfungerende børnefællesskaber, hvor alle børn er med?

Pædagogisk grundlag – Børnefællesskaber

Hvad siger loven på området:

Al leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale fastsætter rammerne for. Relationer og venskaber er afgørende, hvor alle børn skal opleve at være en del af fællesskabet og blive respekteret og lyttet til. I dagtilbuddenes hverdag skal der være plads til, at det enkelte barn både kan vise initiativ og kan være aktivt deltagende, samtidig med at fællesskabet skaber rum til alle, nye relationer og mulighed for at prøve forskellige positioneringer mv. Det er det pædagogiske personales og ledelsens opgave at skabe balance mellem individ og fællesskab i dagtilbuddet.

Hvad gør vi i Kirstinebjerg distriktet og Fredericia Kommune generelt:

I Kirstinebjerg distriktet skal alle børn opleve sig som en betydningsfuld del af et børnefællesskab. Børnefællesskaber er en af grundstenene for børnenes trivsel, udvikling, dannelse og læring (Børnesyn og DNA). Det er her, børnene får mulighed for at danne erfaringer med forskellige roller og opgaver, og her er relationer og venskaber afgørende for at styrke deres sociale færdigheder. Vi vil gerne fremme positive erfaringer med at deltage i børnefællesskaber, så børnene får positive forventninger, lyst og mod til at være en del af et fællesskab, også resten af livet.

Det pædagogiske personales rolle er at

- Understøtte børnenes egne initiativer, og invitere børnene til samspil, så alle børn får deltagelsesmuligheder og fællesskabserfaringer.
- Hjælpe og støtte børnene i at mestre balancen mellem at varetage deres egne behov og tage hensyn til andres behov, så de igennem deltagelse i børnefællesskabet udvikler gåpåmod, integritet og mod på sig selv, samt tro/tillid på andre.
- Give plads og værdsætte børns forskellige måder at udtrykke og engagere sig på i fællesskabet.

- Etablere forskellige fællesskaber for børnene, på tværs af køn, nærmeste udviklings zone, alder, kultur mv. så børnene får alsidige erfaringer med fællesskaber.
- Arbejde med børnenes fællesskaber i overgangene, så alle børn fortsat er en del af et fællesskab i mødet med et nyt. Både interne og eksterne overgange.

Hvad gør vi i den enkelte afdeling:

I Duponts Gård vægter vi højt, at alle børnene bliver inkluderet i børnefællesskabet. Dette gør vi ved at hjælpe børnene med at skabe relationer til de andre børn. Vi følger børnenes spor, skaber rammer inspireret af børnenes interesser, som dermed styrker børnefællesskaber.

Børnefællesskaberne bliver bl.a. skabt via voksenstyrede læringsgrupper både på stuerne, men også på tværs af stuerne (storegruppe, kreativskole, aldersopdelt).

Internt styrker vi børnefællesskaberne, når vuggestuebørnene kommer på besøg i børnehaven, inden de skal flytte stue. Dette giver børnene mere gåpåmod og selvtillid, til at indgå i et nyt børnefællesskab.

Vi arbejder ud fra, at børnefællesskaberne er ligeværdige, så der er plads til alle børn og alle børn har rum til at udvikle sig og får mulighed for at tage initiativ.

Vi følger børnenes spor i Duponts Gård, ved at lave rum i rummene, som passer til det der optager børnene. På Laden er der lavet et dinosaur hjørne, som har samlet flere af især drengene, omkring et fælles tredje.

På Folden er børnene pt. meget betaget af Gurli Gris. Vi har på stuen fulgt børnenes spor og indkøbt en del Gurli Gris legetøj.

På billedet ses tre af stuens største børn i færd med at lege med vores Gurli hus. De har fuld fokus på det sociale samspil hinanden imellem samt legetøjet som her det fælles tredje.

2.6 Et pædagogisk læringsmiljø hele dagen

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske praksis, så vi har et stærkt pædagogisk læringsmiljø i både leg, aktiviteter og rutiner?
- Hvilke pædagogiske overvejelser ligger til grund for den måde, vi tilrettelægger vores pædagogiske læringsmiljø på?
- Hvordan kan vi undersøge og se, hvad børnene får ud af vores måde at tilrettelægge vores pædagogiske læringsmiljø på?
- Oplever vi, at vi har brug for mere eller en anden viden og kompetence for at skabe et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø gennem hele dagen?

Pædagogisk grundlag – Pædagogisk læringsmiljø

Hvad siger loven på området:

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.

Hvad gør vi i Kirstinebjerg distriktet og Fredericia Kommune generelt:

I Kirstinebjerg distriktet ser vi definitionen af det pædagogiske læringsmiljø som den samlede pædagogiske praksis, som hele dagen udgør rammen om børns trivsel, udvikling, læring og dannelse. Både i forhold til struktur-, proces-, og indholdselementer.

Strukturelementer – "Rammerne om det, der sker"

- At læringsmiljøet indeholder både de fysiske, psykiske og æstetiske rammer samt det pædagogiske personales kompetencer, gruppe størrelser mv.
- Da institutionerne i Kirstinebjerg har forskellige rammer, skal den enkelte institution forholde sig til organiseringen af læringsmiljøerne.
- At det er vigtigt, at det pædagogiske personale forholder sig til, hvilken børnegruppe de har, og hvad børnene har behov for.
- At vi tænker i både stationære og midlertidige fokuserede miljøer, der tilrettelægges efter børnegruppernes interesser, behov, køn, kompetencer, færdigheder og potentialer.
- At det samtidig er vigtigt, at børnene lærer at indgå i større eller mindre grupper, da børnene her får erfaring i at indgå i samspil med flere børn/færre børn, hvor de kan spejle sig i forskelle og ligheder.

Proceselementer – "Det, der sker"

- Handler om kvaliteten af de relationelle erfaringer, børn gør sig med andre børn og voksne i vores dagtilbud.
- Vi arbejder med mødeøjeblikke som et vigtigt element i læringsmiljøet.
- Vi skal kunne "se, vente og følge" børnene og få dem til at "se, vente og følge" os og de andre børn (voksen/barn - barn/barn).
- Vi skal koble børnene op på hinanden med henblik på børnefællesskaber, arbejde med øjenkontakten, at benævne, justere stemmeleje, kropssprog og mimik.
- I alle relationelle interaktioner arbejder vi med vores positioneringer "bagved, ved siden af og foran".

Indholdselementerne – "Intentionerne med det, der sker"

- Handler om kvaliteten af vores lærings-, udviklings- og pædagogiske mål, samt Fredericia Kommunes Børn og Ungepolitik og strategier fra 0-18 år.
- Sikre at der er overensstemmelse mellem intentionerne, og det der sker i praksis.
- Gode pædagogiske læringsmiljøer kan mærkes, når man træder ind i huset. Børns udvikling er afhængig af de muligheder for læring og udvikling, der er tilstede i omgivelserne.

Hvad gør vi i den enkelte afdeling:

I Duponts Gård oplever børnene en genkendelig, forudsigelig og tryk hverdag med rutiner og kendte voksne som er nærværende, omsorgsfulde og som er opmærksomme på børnenes basale behov, som er grundlag for læring, udvikling og trivsel.

I vores indretning er der plads til både fordybelse og fysisk udfoldelse. Vi har forskellige legemiljøer med mulighed for rollelege, konstruktionslege, grovmotoriske lege og kreative aktiviteter. Vi benytter også andre rum i huset til leg, så de som gerne vil lege alene eller bare i en lille gruppe kan trække sig tilbage. Vi vægter børnenes egen leg, men vi deltager også, vi guider, vi følger deres initiativer og kommer med ideer, herved opstår ofte nye lege og nye legemiljøer dannes eller de eksisterende udvikles.

I vores organisering af hverdagen lægger vi vægt på, at der er mulighed for at børnene kan indgå i både store og små fællesskaber.

Børnene er ofte inddelt i mindre grupper efter alder, hvor vi bl. a. arbejder med læreplanstemaer, og hvor aktiviteterne er mere voksenstyrede, men hvor vi inddrager børnene ved at lytte til deres ønsker og ideer. På denne måde er de medbestemmende af indhold og form. Det er i de mindre grupper med de voksenstyrede aktiviteter, at der er større mulighed for at støtte børnene i at vente på tur, lytte til hinanden, tage initiativer og turde stå frem med ideer. Det er bl.a. her de kan få øje på hinandens forskelligheder og kompetencer og danne relationer. Vi er bevidste om at være gode rollemodeller og vise børnene vejen.

Det er også i de daglige rutiner, der er opstået læring og udvikling. Fx i garderoben, på badeværelset og ved måltiderne. Det er bl.a. her at vi arbejder med selvhjulpethed og med barnets nærmeste udviklingszone.

I hverdagen er vi bevidste om at skabe rammer, så det enkelte barn får mulighed for på forskellige måder og med de forskellige tilbud, at deltage med de kompetencer og de forudsætninger det har.

Aktivitet hvor en af de store hjælper en af de yngre både med ideer og praktisk. Læring fra store til små. Vi opmuntrer til at hjælpe hinanden, så børnenes kompetencer synliggøres for hinanden. Når noget er svært, og pludselig lykkes kan vi tydelig se glæden hos det enkelte barn, selvtilliden vokser og barnet får mod på at fortsætte, og bliver derved medskaber på sin egen læring.

2.7 Samarbejde med forældre om børns læring

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske praksis, så vi har et stærkt pædagogisk læringsmiljø i både leg, aktiviteter og rutiner?
- Hvordan oplever vi samarbejdet med forældrene i forhold til at rådgive og vejlede dem om deres barns trivsel, læring, udvikling og dannelse?
- Hvordan arbejder vi med at møde forældrene forskelligt og tilpasse samarbejdet ud fra deres behov?
- Hvad ved vi om, hvordan forældrene oplever vores samarbejde, rådgivning og vejledning?

Pædagogisk grundlag – Samarbejde med forældre om børns læring

Hvad siger loven på området:

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældre om børns læring.

Hvad gør vi i Kirstinebjerg distriktet og Fredericia Kommune generelt:

I Fredericia Kommune har vi følgende 5 principper for forældresamarbejde:

- Forældresamarbejdet er et fælles ansvar.
- Forældrene og de ansatte samarbejder om at fremme barnets/den unges udvikling, trivsel og læring.
- Kommunikation og dens mange former er let tilgængelig og meningsfuld.
- Forældre bidrager på forskellig vis med det de kan.
- Barnets/den unges trivsel og læring vægtes altid højt, og derfor er der gode overgange for børn/ unge.

I Kirstinebjerg distriktet har vi et fælles DNA, hvori vi har læring som en af de 4 DNA fokusområder.

Læring er central i forståelsen af børns udvikling og trivsel. Et godt samarbejde mellem dagtilbud og hjemmet øger både det pædagogiske personales og forældrenes indsigt i barnets liv. Dette er med til at skærpe opmærksomheden omkring barnets perspektiver og muligheder. Denne fælles indsigt bidrager til at skabe trivsel, udvikling, læring og dannelse for det enkelte barn.

Det er derfor vigtigt, at vi i Kirstinebjerg har fokus på følgende:

- At opbygge en tillidsfuld relation til familien der bygger på nysgerrighed.
- At møde forældrene som en ressource i deres barns udvikling og trivsel.
- At se hjemmet som det mest centrale for barnets trivsel, udvikling og læring.
- At danne et gensidigt, ligeværdigt og respektfuldt arbejdsfællesskab, der skaber de bedst mulige betingelser for et konstruktivt samarbejde.

Det gode forældresamarbejde kendetegnes ved

I Kirstinebjerg arbejder vi med de pædagogiske læreplaner. Vi har fokus på, hvordan samarbejdet mellem dagtilbuddet og forældrene bidrager til barnets og børnegruppens trivsel og læring på tværs af institution og hjem.

Samarbejdet omkring barnets læring skal ske i det allerede eksisterende forældresamarbejde via forskellige fora, hvor forældrene kommer i dagtilbuddet, med henblik på at sætte trivsel og læring på dagsordenen.

Da børns læring styrkes igennem det forpligtende og ligeværdige samarbejde, er følgende væsentligt:

- Udveksling af viden og informationer, enten ved aflevering/afhentning eller digitalt via Aula.
- Individuelle samtaler
- Fælles arrangementer
- Digital kommunikation - Aula/Facebook/tekst/billeder/video
- Sammenhænge ved interne og eksterne overgange
- Tværfagligsamarbejde
- Bestyrelsesmøder

- Forældrerådsmøder

Det pædagogiske personales rolle er

- At få afstemt forventningerne til samarbejdet med forældrene.
- Få indsigt i hvilke ressourcer der er i den enkelte familie.
- Være nysgerrige på familien og barnet og bygge bro.
- At der formuleres klare rammer og aftaler med forældresamarbejdet omkring det enkelte barn.
- At der følges op og løbende justeres på forældresamarbejdet, så der tages højde for de enkelte familiers hverdagsliv, familieformer, sociale og kulturelle baggrunde.

Hvad gør vi i den enkelte afdeling:

Når vi møder nye forældre, er det vigtigt for os i Duponts Gård, at vi bruger tid på at lære hinanden at kende.

Vi holder opstartssamtaler med nye børns forældre, hvor vi afstemmer forventninger, og er nysgerrige på hinanden.

Vi ser det enkelte barn unikt, tager udgangspunkt i det – og inddrager den viden vi har, i vores pædagogik.

Vi giver os tid, til det daglige forældresamarbejde, da det er det bedste udgangspunkt for det enkelte barn, og bidrager gerne med råd og vejledning, for at styrke barnets læring og udvikling.

Vi har nogle faste samtaler, i forbindelse med overgange (vuggestue/børnehave, børnehave /skole), og derudover holder vi løbende samtaler efter behov.

På stuerne arbejder vi med udgangspunkt i børnenes perspektiver og muligheder.

Det er vigtigt for os, at vi skaber de bedste forudsætninger for, at børnene trives og udvikler sig.

2.8 Børn i udsatte positioner

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljøer, så de understøtter læring, trivsel, udvikling og dannelse hos børn i udsatte positioner?
- Har vi i tilstrækkeligt omfang faglige dialoger om, hvordan vi kan understøtte, at børn i udsatte positioner trives og ses i vores pædagogiske læringsmiljø?
- Hvordan sikrer vi, at vi har blik for alle de børn, der er i periferien af børnefællesskabet - og dem, hvis udsathed er mindre synlig?
- Hvordan fungerer vores eventuelle samarbejde med andre instanser som PPR, sundhedspleje, talehørpædagog mv.?

Pædagogisk grundlag – Børn i udsatte positioner

Hvad siger loven på området:

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.

Hvad gør vi i Kirstinebjerg distriktet og Fredericia Kommune generelt:

I Kirstinebjerg distriktet ser vi børn i udsatte positioner i forhold til en række tegn. Der findes ingen fælles, fyldestgørende definition på, hvad et barn i en udsat position er. Derfor er det afgørende for os, at vi i den tidlige opsporing er opmærksomme på de tegn, som barnet udviser. Udvikler barnet sig f.eks. ikke alderssvarende og/eller af en eller anden grund udviser mistrivsel, tager vi hånd om barnet ud fra dets behov.

Tegn på mistrivsel

Kan bl.a. være:

- Indadvendthed
- Tristhed

- Mobning
- Udadreagerende adfærd
- Koncentrationsbesvær
- Uro og rastløshed
- Grænseoverskridende adfærd over for andre børn/voksne
- Groft sprog
- m.m.

Identificering og registrering af tegn

- Hvor ofte, hvor længe og hvornår viser barnet tegnet? Hyppigheden og karakter registreres og er medbestemmende for graden af bekymring. Vi arbejder med forebyggende og tidlig indsats.
- Er der samspil med andre tegn? Det er mere bekymrende, hvis barnet udviser flere tegn på at være i en udsat position.

Det pædagogiske personales rolle er at

- Lave en målrettet indsats med tiltag på et tidligt tidspunkt, der kan understøtte en positiv udvikling for barnet og dets familie, altid i tæt samarbejde med forældrene.
- Give barnet, der befinder sig i en udsat position, plads og rum til at være i mindre fællesskaber. På den måde kan det pædagogiske personale i højere grad arbejde målrettet med barnets særlige udfordringer; eksempelvis sociale, emotionelle, motoriske, sproglige osv.
- Inddrage relevante fagprofessionelle i arbejdet med at sikre barnets deltagelsesmuligheder i fællesskaber.
- Vi skal være særligt opmærksomme på at justere vores læringsmiljøer og forholdemåder, så vi sikrer kvaliteten af pædagogiske praksis, ud fra det enkelte barns behov.

Metoder vi bruger

- Individuelle handleplan (IPH herunder bl.a. observationer/praksisfortællinger/videoer/interview)
- Sprog vurderinger samt sprogtrappe
- Dansk pædagogisk udviklingsbeskrivelse (DPU)
- Det tværfaglige samarbejde med bl.a.
- AKT pædagog (adfærd kontakt trivsel pædagog)
- F & B (familie- og børnesundhedsteam)
- Ergo –og Fysioterapeut (Stendalen 0-4 år) (PPR fra 5 år)
- CPU (center for pædagogisk viden og udvikling)
- PPR (pædagogisk, psykologisk rådgivning. (Talepædagog, fysioterapeut 5 år, psykolog))
- Familieafdelingen (familierådgiver, familiekonsulent)
- Familiecenter (pædagogiske konsulenter + diverse FAKOMM projekter)
- Tryghedscirklen (pilotprojektcoachingsprogram for forældre)
- Projekt styrkede overgange
- FAKOMM Beredskabsplan: vejledning til forebyggelse, opsporing og håndtering af sager med vold og seksuelle overgreb for børn og unge.
- KRAP (kognitiv, ressourcefokuseret og anerkendende pædagogik)
- Link til Kirstinebjerg folder "Et fælles ansvar":

<https://www.fredericia.dk/system/files/cp-documents/44cd8646-35c9-e711-80d5-005056b95f67.pdf>

Ovenstående kan evt. munde ud i støtteansøgning, tilrettelæggelse af en pædagogisk praksis og/eller en underretning.

Hvad gør vi i den enkelte afdeling:

I Duponts Gård tager vi udgangspunkt i det enkelte barn og dets behov. Det er vigtigt for os at alle børn trives og har det godt. At alle børn er en del af fællesskabet og bidrager dertil.

Når vi som personale i Duponts Gård observerer, at et barn af en eller anden årsag er i en udsat position har vi forskellige muligheder for at hjælpe barnet til at blive en del af fællesskabet.

For at sikre det bedste udgangspunkt for barnet indkalder vi forældrene til samtale omkring barnets udfordringer og hvordan vi i samarbejde med forældrene kan udarbejde en plan for videre forløb.

Vi har mulighed for at tage kontakt til forskellige eksterne samarbejde, eks. AKT, PPR, KKP. Samtidigt udarbejder vi en individuelle handleplan på barnet for at sikre en fuld beskrivelse af barnet.

Vi justerer de forskellige læringsmiljøer, så det tilpasses barnets behov. Ved at give rum og plads til mindre fællesskaber, giver det mulighed for en mere målrettet indsat overfor barnet.

2.9 Pædagogisk læringsmiljø med sammenhæng til børnehaveklassen

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvilke gode eller dårlige erfaringer har vi med pædagogiske tiltag og initiativer rettet mod kommende skolebørn?
- Hvad mener vi, er de vigtigste faktorer for, at børn oplever tryghed og sammenhæng i overgange?
- Hvordan oplever vi samarbejdet med skole, fritidshjem/SFO eller andre dagtilbud i forbindelse med overgange?
- Hvordan kan vi følge op på, hvordan børnene har oplevet overgangen fra dagtilbud til skole eller SFO/fritidshjem?

Pædagogisk grundlag – Sammenhæng til børnehaveklassen

Hvad siger loven på området:

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.

Hvad gør vi i Kirstinebjerg distriktet og Fredericia Kommune generelt:

I Kirstinebjerg distriktet arbejder alle på at skabe et pædagogisk læringsmiljø, der danner sammenhæng mellem dagtilbud og skole.

Overgangen fra børnehave til skole er en af de livsovergange, der er i børns tilværelse.

En livsovergang er kendetegnet ved, at den indebærer væsentlige forandringer i barnets liv, fordi barnets identitet, relationer og roller ændres. En god livsovergang er kendetegnet ved, at der er fokus på barnets kompetencer, fællesskaber og nærmeste udviklingszone.

Ud fra børnesammensætningen skaber vi i samarbejde med skolen et læringsmiljø, der understøtter, at børnene tør møde nye udfordringer, øver sig i at fordybe sig og være vedholdende, deltager i demokratiske børnefællesskaber og får mulighed for at indgå i ligeværdige relationer.

På den måde understøtter vi det konkrete arbejde i overgangen til skolen.

Se vores overgangsbeskrivelse her:

August

Informationsbrev Der udsendes brev til forældre til de kommende skolebørn. Her orienteres om vores samarbejde mellem institution og skole.

September

Forældremøde Forældrene til de kommende skolebørn inviteres til et fælles møde med skoleleder af Kirstinebjergskolen og leder af SFO'en i Kirstinebjerg. På mødet fortælles der om Kirstinebjergskolen og dens forskellige afdelinger.

På samme aften holder den enkelte institution et særskilt møde, hvor afdelingen fortæller om, hvad de arbejder med i eget hus, i forhold til at gøre børnene skoleparate.

September-november

Indskrivning til skole Forældrene modtager i e-boks indmeldelsespapirer til Kirstinebjergskolen. Forældrene kan indmelde barnet på en af de 3 afdelinger på Kirstinebjergskolen.

Fra uge 43 til og med uge 13 det kommende år

Besøg på Kirstinebjergskolen Storegruppen fra den enkelte institution kommer på besøg på sin afdeling af Kirstinebjergskolen. Det er uformelle besøg, hvor børnene oplever skolen, med alle de nye rammer en skole har.

Medio januar

Netværksmøde På den enkelte afdeling mødes det pædagogiske personale fra institutionen og fra skolen for at planlægge et fælles forløb. I dette samarbejde vægtes:

- Samarbejde om en fælles pædagogisk praksis og udarbejdelse af fælles mål
- Skabe fælles sprog og metoder med skolen (KRAP/overgangsdokument)
- Udvikle børnenes sociale kompetencer (samarbejde, turtagning)
- Understøtte børnene i deres alsidige udvikling (kende sig selv)
- Skabe meningsfulde relationer til børn på vej i skole

Januar - Marts

Besøg af Børnehaveklasseledere i daginstitutionerne De enkelte børnehaveklasseledere besøger institutionerne for at få et indblik i de kommende børns hverdag.

Marts / April

Glidende overgang

Maj

Netværksmøde Det fælles skole/institution forløb evalueres. Denne evaluering danner grundlag for justeringer for det kommende år. Det er vigtigt, at det pædagogiske personale fra institution og skole hele tiden udvikler fælles strategier og kendskab til hinandens praksis i forhold til vores DNA.

Hvad gør vi i den enkelte afdeling:

Pædagogisk læringsmiljø med sammenhæng til børnehaveklassen – Duponts Gård

For de ældste børn i Duponts Gård arbejder vi det sidste år målrettet på, at gøre børnene klar til at komme i 0. klasse.

Vi laver læringsmiljøer, som skaber de bedste forudsætninger for at lette overgangen til skolen.

Vores fokus ligger bl.a. på trivsel, børnefællesskaber, lyst til at lære og mod på nye oplevelser.

Gennem leg arbejder vi med børnenes personlige og sociale kompetencer. Det gør vi ved at øve os på, at tro på os selv, og på at begå os i fællesskaber.

Når vi ikke er underlagt corona restriktioner, har vi et tæt samarbejde med Kirstinebjergskolen afd.

Høgevej. Vi er en gang ugentligt på besøg på skolen, hvor vi har et fast lokale, bruger biblioteket, gymnastiksalen, fællesrum og besøger 0. klasserne. Her lærer børnene både personale og omgivelserne på skolen at kende, hvilket gør børnene fortrolig med skolen.

I forbindelse med at børnene starter i skole, enten i foråret eller efter sommerferien, har vi overleveringssamtaler med forældrene, en repræsentant fra skolen, samt den primære pædagog fra Duponts Gård på barnet. Til mødet har forældrene mulighed for, at overlevere relevant viden om barnet til skolen, og den primære pædagog supplerer med viden fra barnets dagligdag i Duponts Gård.

Et eksempel på storegruppen på tur, hvor vi øver forskellige kompetencer, bl.a. at være fortrolig med trafikken og at vise respekt for og tillid til hinanden.

3 DET PÆDAGOGISKE GRUNDLAG - SELVEVALUERING 2019 - FOKUSOMRÅDER

3.1 Samspil og relationer

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvad kendetegner de situationer, hvor vi oplever nærvær mellem os og børnene, og vi er fordybede sammen?
- Hvornår oplever vi, at vi ikke er tilgængelige for børnene og ikke har mulighed for at reagere på deres behov?
- Hvordan kommunikerer vi med børnene, både kropsligt og sprogligt, i forskellige situationer i løbet af dagen?
- Hvordan kan vi understøtte det enkelte barns trygge tilknytning gennem det pædagogiske arbejde med hele børnegruppen?

Der er endnu ikke oprettet en refleksion.

3.2 Evaluerende pædagogisk praksis

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan evaluerer vi det pædagogiske læringsmiljø i sammenhæng med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse?
- Hvad gør vi for at sikre, at vores løbende evaluering er systematisk?
- Hvordan sikrer vi, at vores evalueringer har fokus på sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse frem for på aktiviteterne eller på børnenes læring?
- Hvordan sikrer vi, at vi anvender den viden, vi får fra vores evaluering til at justere vores pædagogiske læringsmiljø?

Evalueringskultur

Hvad siger loven på området:

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen. Evalueringen skal offentliggøres.

Hvad gør vi i Kirstinebjerg distriktet og Fredericia Kommune generelt:

I Kirstinebjerg distriktet er det den pædagogiske leders ansvar, i samarbejde med det pædagogiske personale, at skabe et professionelt læringsfællesskab med en stærk evalueringskultur. I vores afdelinger vægter vi både den kortsigtede løbende evaluering og den langsigtede systematiske evaluering, for at sikre kvalitative vedvarende forandringer i den pædagogiske praksis. Vi har mod til at evaluere på vores handlinger og de resultater og effekter de har i vores pædagogiske praksis. Evalueringskulturen skal sikre alle børn optimale muligheder for trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Kortsigtet evalueringskultur - Her arbejder vi på den daglige, til tider hurtige, evaluering og justering af det pædagogiske læringsmiljø/forholdemåder, som vi løbende har i vores pædagogiske hverdagspraksis. Den pædagogiske leder skal skabe en institutionskultur, hvor vi tør kigge på egen og kollegaernes rolle i mødeøjeblikket med alle børn. F.eks. i form af evaluering og justering af vores positioneringer i leg, aktiviteter, rutiner, overgange og i børnekulturen.

Langsigtet evalueringskultur - Her arbejder vi databaseret på baggrund af viden fra diverse værktøjer (se nedenfor). Data viser os, hvilke områder vi særligt bør dykke ned i. Vi arbejder med NSLP, børnesyn og DNA igennem forskellige hverdagslivstemaer (SMOTTER), hvor flere forskellige læreplanstemaer og de pædagogiske grundlag krydser hinanden. Det gør vi for at sikre/opnå den højeste kvalitet i alle afdelinger af Kirstinebjerg distriktet, både for børn, personale og forældre.

Værktøjer vi bruger i vores evalueringsarbejde

- Rambøll Hjernen & Hjertet, sprograppen og sprog screening
- Rambøll IPH + læreplaner
- Tabulex IPH + Læreplaner
- MTU og APV
- KRAP skemaer
- Aktionslæringsforløb
- MarteMeo
- AKT forløb + sparring og supervision
- MUS, TUS, LUS, pædagogiske opfølgningssamtaler, dage og møder
- Billede, video, praksisfortællinger og børneinterview som dokumentation
- Familie og børnesundhedsteammøder
- Tværligt samarbejde med Familie- og Børnesundhed: PPR, KKP, Fys/Ergo, Tale/hørekonsulenter
- KKC i lederteamet
- Buddy ordning i såvel ledergruppen som i personalegruppen

Hvad gør vi i den enkelte afdeling:

4 ØVRIGE KRAV TIL LÆREPLANEN

4.1 Inddragelse af lokalsamfundet (og evt. forældrebestyrelsen)

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29)

"Det er lederen, der i forbindelse med udarbejdelse af den pædagogiske læreplan sikrer, at forældrebestyrelsen bliver inddraget i processen omkring udarbejdelse, evaluering af og opfølgning på den pædagogiske læreplan." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 52)

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn samt evt. hvordan forældrebestyrelsen inddrages i arbejdet med læreplanen?

Inddragelse af lokalsamfundet

Hvad siger loven på området:

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.

Hvad gør vi i Kirstinebjerg distriktet og Fredericia Kommune generelt:

Med henblik på at styrke dagtilbuddets pædagogiske læringsmiljø inddrages lokalmiljøet i Kirstinebjerg distriktet ud fra hvilke tilbud, profiler og geografiske muligheder der er for den enkelte afdeling. Målet er at fremme børnenes møde med nye mennesker og nye steder, der giver dem værdifulde erfaringer. Samarbejdet er altid med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse for øje.

I Kirstinebjerg samarbejder afdelingerne i perioder med bl.a.

- Demensvenner (samarbejde med plejehjem)
- Den Kreative Skole
- Biblioteket
- Fredericias Museum
- Kirker
- Spontane aktiviteter og tilbud i nærområdet
- Idrætsforeninger
- Spejderne
- Rådhuset
- Sundhedshuset
- Det grønne rum/naturvejledere
- Byhaverne
- Modtagelse af Krydstogtskibe
- Skoleområdet (samarbejde med større klasser, læsevenner, fysikeksperimenter, videnskabsfestival, musical m.m.)
- Genbrugspladser (Besøg på genbrugspladser, Skraldiade, affaldsindsamling m.m.)

Det pædagogiske personales rolle er at

- Sørge for at alle børn har et bredt kendskab til lokalområdet, og med fordel inddrager børnene i udvælgelsen af steder.

- Kortlægge hvilke muligheder der er for samarbejde i nærområdet.
- Sætte sig mål for besøget/aktiviteten og forberede børnene på det, der skal ske, og efterfølgende tage en snak om, hvad der er sket.
- Gripe den spontane nysgerrighed hos børnene, følge deres spor, men også forstørre og inspirere til nyt.

Hvad gør vi i den enkelte afdeling:

I Duponts Gård bruger vi vores lokalområde rigtig meget – både i forhold til fysisk at bevæge os rundt, men også i forhold til samarbejde. Vi har børn på Den Kreative Skole to gange om ugen. Vi har råderet over gymnastiksalen ved sundhedshuset en gang om ugen samt varmtvandsbassin en gang om ugen. Vi tager til arrangementer på biblioteket, når det er muligt, og har haft et samarbejde med biblioteket i forhold til at fremme læselyst og dermed sprog og ligeledes for, at fremme at, forældre går på biblioteket med deres børn. Når der har været krydstogtskibe, har vi altid været på havnen og se dem komme ind. Vi har plantehave i kanalbyen om sommeren, hvor børnene er med til at passe det vi har plantet. Ved juletid har vi en fast aftale med plejehjemmet Hybyhus, hvor vores piger går Lucia og drengene synger julesange. Vi går i kirke, når der er julegudstjeneste eller hvis der er arrangementer, vi bliver inviteret til. Vi deltager i videnskabsfestival hvert år og besøger genbrugspladserne, så børnene kan se hvordan der ser ud der, og hvad der foregår i processen omkring skrald. Vi er altid klar på samarbejde i lokalsamfundet. Senest har vi været med i Fredericia Kommunes samarbejde med Det kongelige teaters børneunivers, hvor vores store gruppe deltog i kanalbyen. Vi har samarbejde med skolerne i Kirstinebjerg Distriktet. Fra uge 43 besøger kommende skolebørn skolen på afdeling Høgevej 1 gang om ugen.

4.2 Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer. Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.” (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30)

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Der er endnu ikke oprettet en refleksion.

5 DE SEKS LÆREPLANSTEMAER

“Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.” (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32).

De seks læreplanstemaer, som omhandler børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive læring er:

- Alsidig personlig udvikling
- Social udvikling
- Kommunikation og sprog
- Krop, sanser og bevægelse
- Natur, udeliv og science
- Kultur, æstetik og fællesskab

5.1 Alsidig personlig udvikling

Det pædagogiske læringsmål

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egen potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Læreplanstema - Alsidig personlig udvikling

Hvad siger loven:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til

deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

§ 3 i bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer

Hvad gør vi i Kirstinebjerg distriktet:

Alle børn i Kirstinebjerg har ret til at være en del af et trygt fællesskab og et stimulerende læringsmiljø. Børn skal møde varme, nære voksne, der stimulerer, inspirerer, motiverer og udvider deres egne erfaringer.

Læringsmiljøet skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder, så de derigennem opbygger tillid til egne potentialer. Børn skal støttes i at eksperimentere med og håndtere følelsesudtryk, så det medvirker til at udvikle livsduelighed.

Det pædagogiske personale skal derfor invitere børn til at deltage i sammenhænge, hvor grundlæggende erfaringer med demokrati og dannelse skabes. De skal støtte børnene i at gå på opdagelse i deres eget og andres liv, ligesom de skal understøtte børnene i at være vedholdende og innovative.

Hvad gør vi i den enkelte afdeling:

Alsidig personlig udvikling i Duponts Gård

Børn lærer gennem erfaringer, leg og relationer. Vi skal derfor understøtte børnene i at engagere sig i leg og aktiviteter, og give børnene mulighed for at opbygge relationer, som er en grundlæggende faktor for børnenes læring. Aktiviteterne skal give børnene mod på at udfolde, udforske og erfare sig selv, og hinanden, på mange nye og forskellige måder. Det gør sig også gældende i forhold til kost og måltidet, hvor børnene får mulighed for at øve mad mod, og at blive selvhjulpne.

Vi skal skabe et trygt læringsmiljø hvor børnenes engagement og deltagelse kan fremmes, så de derigennem oplever fordybelse, selvrespekt, selvtillid og selvværd.

Børnene skal gøre sig erfaringer med at være i et læringsmiljø med meningsfulde aktiviteter, og med plads til forskelligheder og forskellige sociale positioner. Der skal være mulighed for venskaber for derigennem at styrke de sociale kompetencer.

Læringsmiljøet skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og os, som pædagogisk personale, og børnene imellem, og der skal være tillid, åbenhed og respekt.

Vi skal skabe en atmosfære, hvor børnene oplever at blive set, hørt og forstået, samtidig med at det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed. Børnene skal opleve at vi er der, når de har brug for hjælp, og at vi støtter dem til, så vidt muligt, at lykkes med de ting der kan være svære. Det giver alle børn de bedste forudsætninger for at udvikle engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber.

Der skal være plads til barnets forskellige reaktioner, følelser og handlemåder, og vi skal understøtte barnet i at håndtere konflikter hensigtsmæssigt, og uden at de mister gåpåmod.

Vi er med til at skabe betydningsfulde relationer, hvor børnene oplever sig respekteret, passet på og værdsat af nære, tillidsfulde voksne. Vi møder børnene der hvor de er, så de føler sig forstået, accepteret, anerkendt, respekteret og holdt af. Vi skal skabe trygge rammer, som giver børnene mulighed for at mærke grænser, og prøve grænser af. Vi skal give børnene mulighed for at forfølge, engagere og fordybe sig i det, de er optaget af.

Derved giver vi børnene de bedste forudsætninger for, at udvikle selvværd og selvtillid, som er det nødvendige fundament for deres alsidige personlige udvikling.

5.2 Social udvikling

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Social udvikling i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Læreplanstema - Social udvikling

Hvad siger loven:

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Social udvikling skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

§ 5 i bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer

Hvad gør vi i Kirstinebjerg distriktet og Fredericia Kommune generelt:

I Kirstinebjerg skal alle børn opleve at høre til. Stærke relationer skaber stærke mennesker. Ansatte og forældre har et fælles ansvar for udvikling af sociale fællesskaber i dagtilbud og fritid.

Børn skal opleve, at det pædagogiske personale inddrager dem. Deres bidrag er værdifulde både for dem selv og andre i fællesskaber.

Det pædagogiske personale skal sikre børnenes deltagelsesmuligheder i børnefællesskaber, så deres relationer til andre børn og voksne styrkes. Relationer er grundlaget for, at børn udvikler empati.

Læringsmiljøet skal understøtte børnenes sociale udvikling og demokratiske dannelse. Gennem lærerig leg og legende læring lærer børn at forhandle, indgå kompromisser og løse konflikter, så de på sigt kan begå sig som robuste, værdifulde og ligeværdige medborgere.

Hvad gør vi i den enkelte afdeling:

Social udvikling i Duponts Gård

Den sociale udvikling sker i sociale fællesskaber. Social udvikling er grundlæggende, og påvirker hvordan vi agerer i andre sammenhænge.

For os er det vigtigt:

- At alle børn har mindst en ven
- At børnene kan indgå i børnefællesskaber
- At børnene har lyst til at lege, udforske og eksperimentere.
- At børnene evner empati, herunder at kunne vise egne, og se andres følelser, vise respekt og sige til og fra.
- At børnene udviser selvværd og selvstændighed.

I Duponts Gård sikrer vi, at alle børn skal have mulighed for at deltage i dagligdagens rutiner og sociale fællesskaber. Det er i de fællesskaber, at børnene møder diversitet, og gør sig erfaringer med, at begå sig i verdenen omkring os. Det er her, de øver sig på livet; de lærer at forhandle, indgå kompromisser, og løse konflikter. Når legen løbende bliver til, må børnene hele tiden afstemme indholdet. Derfor er det vigtigt, at de har nogen at øve sig med.

Alle børn er værdifulde, og skal have de bedste forudsætninger for, at føle at deres bidrag er relevant i de

fælles lege, i aktiviteter og i samvær med de andre.

Børn har forskellige forudsætninger for, at deltage i de muligheder der er i institutionen.

De fleste børn trives, og deltager i mange forskellige sociale fællesskaber i løbet af dagen. Vi ved, at børns trivsel og udvikling hænger sammen, og herunder om børn føler sig som en del af et børnefællesskab. For at give børnene de bedste forudsætninger, har vi som pædagogisk personale en opgave i at skabe læringsmiljøer med både strukturerede og ustrukturerede aktiviteter som inddrager alle børn.

- Læringsmiljøer som understøtter lysten til at lege, udforske og eksperimentere.
- Alle skal mødes positivt, da det fremmer lysten til gå-på-mod, og at have positive forventninger til omverdenen.
- At vi går foran, ved siden af og bagved.

Når vi skal skabe de bedste rammer for børns udvikling, er det vigtigt at inddrage forældrene. Det er i dialog med forældrene, at vi kan lære børnene bedst muligt at kende.

Når børn indimellem oplever, at det kan være svært få adgang til børnefællesskaberne, er denne dialog om muligt endnu mere vigtig. Derfor ser vi forældresamarbejde som en central rolle, bl.a. når vi skal tilrettelægge læringsmiljøer i institutionen.

5.3 Kommunikation og sprog

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Kommunikation og sprog skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Læreplanstema - Kommunikation og sprog

Hvad siger loven:

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Kommunikation og sprog skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
 2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.
- § 7 i bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer

Hvad gør vi i Kirstinebjerg distriktet og Fredericia Kommune generelt:

I Kirstinebjerg arbejder vi på udvikling af børn og unges kommunikative og sproglige færdigheder. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte alle børns udvikling af kommunikative færdigheder, så de kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.

Læringsmiljøet skal sikre, at det pædagogiske personale via refleksion over organisering og pædagogiske / didaktiske overvejelser skaber kommunikative samspil af høj kvalitet i alle læringsrum. Det er vigtigt, at børn tidligt i dagtilbud får varierede oplevelser med skriftsprog, kommunikationsplatforme, nonverbal kommunikation og symbol- og billedsprog. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidste om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene. Kommunikative færdigheder tilegnes ved, at børnene hører og præsenteres for et nuanceret sprogbrug.

Hvad gør vi i den enkelte afdeling:

I Duponts Gård vægter vi den sproglige udvikling højt og vi arbejder med sproget i alt hvad vi gør i løbet af dagen.

I vuggestuerne anvender vi sprograppen, som redskab og vi laver den på alle børnene. Gennem sprograppen får vi god viden om, hvor det enkelte barn befinder sig sprogligt, så vi ved hvor vi skal ligge vores indsats og understøtte barnet.

Når et barn er mellem 2,8 og 3,4 år, bliver der lavet sprogvurdering på barnet. Hvis sprogvurderingen viser, at der skal ydes en ekstra indsats, fordi barnet har udfordringer, drøfter vi hvilke indsatser, der skal laves.

Vi inddrager forældrene i de indsatser, så de også kan arbejde med det, der er muligt derhjemme.

Derudover har vi mulighed for at tage kontakt til en tale/hørekonsulent.

Vi arbejder endvidere med den sproglige opmærksomhed, turtagninger og literacy. Udover at vi har fokus på sproget hele tiden, har vi specifikt en dag om ugen, hvor vores kommende skolebørn, arbejder mere målrettet med sproget sammen med vores sprogvejleder og en af pædagogerne.

Vi har haft samarbejde med Fredericia Bibliotek, med fokus på sprog og kultur. Forløbet med biblioteket, har været både med en gruppe af store børn samt en gruppe af mindre børn. Fælles for begge grupper, var at det var børn, med sproglige udfordringer der deltog. Gennem et forløb, var det tydeligt at de rykkede sig sprogligt, og da vi på et tidspunkt, tog nogle af de andre børn med i et forløb, kunne vi se, at de børn der havde været i forløbet flere gange, kunne mere end de andre. Så gentagelser og gentagelser, giver virkelig resultat. Det var også med til at øge børnenes læselyst.

I vores daglige arbejde sætter vi ord på handlinger samtidig med at vi giver os tid til at lytte på det enkelte barns tanker og følelser.

Vi møder børnene hvor de er, og motiverer dem til at bruge sproget.

Vi er bevidste om at bruge sproget i en anerkendende dialog med børnene.

Vi opfordrer børnene til at bruge sproget i samspil med hinanden og hjælper dem med at bruge sproget til at løse konflikter.

Vi læser for og med børnene, hvor vi inddrager dem i fortællingen.

Vi øver os i at vente på tur og i at lytte til at andre fortæller historier, eller om oplevelser de har haft.

Vi skaber læringsmiljøer, hvor der er mulighed for læsehjørner.

Vi følger børnenes spor, når de viser interesse for ord, bogstaver og tal.

Vi har som personale haft fokus på, at vi ikke forsimper sproget, for at børnene nemmere kan forstå os, men at vi også selv bruger mere nuancerede ord, (specielt til de større børn) som vi efterfølgende kan forklare børnene, for at de får udvidet deres ordforråd.

Når vi er på ture, bruger vi ligeledes turen til at snakke om det vi møder på vores vej.

På puslebordet sætter vi ord på vores handlinger. Vi har øjenkontakt og bruger mimik og kropssprog.

Når vi er i garderoben med børnene, snakker vi om vejret og om hvilket noget tøj vi skal have på.

Det samme gælder til måltiderne. Her snakker vi om, hvad det er for noget mad vi skal have. Vi har madkort i køkkenet, som er laminerede og de kort kommer ofte med til måltiderne på skift mellem grupperne, så personalet kan fortælle om maden. Der er billeder af den mad vi får og bagpå kortet, er der skrevet hvor maden kommer fra.

Her kommer en lille fortælling fra vores samarbejde med biblioteket. Da forløbet sluttede, var alle storegruppebørnene med på biblioteket, og forældrene var inviteret til at hente børnene på biblioteket. Medarbejderen fra biblioteket læste en bog for børnene. Børnene var involverede i historien og de børn, der havde hørt den før, bidrog med deres kendskab til historien. Der var stor interesse for at være på biblioteket og her kan man se hvordan flere af børnene bruger de remedier, der er på biblioteket. Der er bygget et hus deroppe, så det rent faktisk ser ud som om der er et hus, med en dør børnene kan gå ind af.

To af drengene sad i læsehjørnet og læste en bog sammen, men set par piger var i gang med at studere bøger i boghylden. Der var stor interesse fra børnenes side, da deres forældre kom og flere af forældrene fik lavet lånekort til deres børn. Det gav helt klart bonus at have samarbejde med biblioteket. Det var så

skønt, at flere forældre fik øje på, at vi har et bibliotek, som de frit kan benytte og dejligt at se den interesse.

Vi vil arbejde videre med det materiale vi fik gennem samarbejdet med biblioteket, som består af sprogkufferter, som vi har mulighed for at låne.

5.4 Krop, sanser og bevægelse

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Krop, sanser og bevægelse skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Læreplanstema - Krop, sanser og bevægelse

Hvad siger loven:

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Krop, sanser og bevægelse skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

§ 9 i bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer

Hvad gør vi i Kirstinebjerg distriktet:

I Kirstinebjerg skal alle børn have mulighed for at bruge deres krop og sanser til at udforske sig selv og omverdenen. Børnene formes via sansestimuli og kropslige erfaringer.

Gode og trygge bevægelsesfællesskaber gør børnene nysgerrige på at udfordre egne motoriske kompetencer og til at tilegne sig nye bevægelsesmønstre. Det medvirker til at udvikle kropsbevidsthed og bevægelsesglæde. Børnene bliver inspireret af hinanden og af det pædagogiske personales glæde ved bevægelse.

Det pædagogiske personale skal bidrage til at udfordre børnenes sansemotoriske kompetencer igennem leg og dagligdagsrutiner inde såvel som ude. Børnene skal støttes i at være i både høj og lav arousal og øves i at veksle imellem disse. Dette bidrager til fysisk, psykisk og social trivsel.

Hvad gør vi i den enkelte afdeling:

Krop, sanser og bevægelse i Duponts Gård

Vi tilbyder mange forskellige former for fysisk udfoldelse, både inde og ude. Børn lærer verden at kende og forstå den gennem deres krop og brug af sanserne. De har brug for at mærke sig selv, og lære både egne og andres grænser at kende.

Vi er bevidste om, at tilrettelægge vores aktiviteter, rutiner og legemiljøer så børnene både bliver inviteret, og kan blive støttet i at udforske og eksperimentere med deres krop og sanser.

De skal opleve glæde ved fysisk aktivitet, kunne lege og dermed blive en del af et legefællesskab.

I hverdagen deltager børnene i praktiske gøremål, og hjælpes og guides til selvhjulpenhed i rutinerne.

Vi bruger legepladsen, naturen og vores lokalområde i form af vold og strand. Vi har rådighed over gymnastiksalen ved sundhedshuset samt varmtvandsbassin samt Den Kreative Skole.

Vi har indrettet forskellige legemiljøer med plads til både stille og fordybende lege, samt mere fysiske lege.

Vi er bevidste om vores forholdemåder i forhold til, at regler både kan virke begrænsende og opmuntrende.

Når vi spiser opmuntrer vi til at spise sundt og varieret, til at være nysgerrig og turde prøve at smage nyt.

Vi lærer børnene hygiejne, i forhold til toiletbesøg og at vaske hænder.

I hverdagen møder vi børnene med omsorg og tryghed. Dette betyder at vi er fysiske med børnene.

Vi leger med børnene, og giver dem nærvær med berøring. De får kram og børnene sidder på skødet.

Vi er opmærksomme på, at være fysiske med berøring og nærvær i puslesituationer hos de yngste børn.

5.5 Natur, udeliv og science

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Natur, udeliv og science skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhæng, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes natur, udeliv og science? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Læreplanstema - Natur, udeliv og science

Hvad siger loven:

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Natur, udeliv og science skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.

2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

§ 11 i bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer

Hvad gør vi i Kirstinebjerg distriktet:

I Kirstinebjerg arbejder vi for, at alle børn oplever deres læring som legende, skabende, undersøgende og

eksperimenterende. Vi ser børnenes første møde det naturfaglige område som en dannelsesproces, der strækker sig helt fra de tidlige børneår og op gennem skolelivet.

Børnenes STEAM kendskab skal understøttes igennem et læringsmiljø og fællesskab præget af legende læring og lærerig leg.

Børnene skal have flere forskellige deltagelsesmuligheder og erfaringer med naturen. Herigennem skal deres nysgerrighed, foretagsomhed og sansning styrkes, ligesom en begyndende forståelse for bæredygtighed allerede starter i de helt tidlige år.

Hvad gør vi i den enkelte afdeling:

Natur, udeliv og science i Duponts Gård

Vores mål er at alle børn får lov at opleve et bredt udsnit af naturen. Børnene skal udvikle respekt og forståelse af naturen.

Vi bruger uderummet som læringsmiljø, og børnene får kendskab til naturfænomener.

Børnene får mulighed for at opleve forbundethed med naturen. Vi bruger udelivet rigtig meget i Duponts Gård.

Vore hus er placeret tæt på både strand, voldene og store grønne områder med træer, hvilket giver os mulighed for at give børnene gode naturoplevelser og indsigt i forskellige naturtyper.

Det pædagogiske personale videregiver viden og læring om naturen og menneskets påvirkning deraf, gennem planlagte alderssvarende aktiviteter.

Vi bruger naturen som legerum og et socialt rum, hvor vi giver børnene mulighed for sansning, bevægelse og udvikling, på alle årstider og i forskelligt vejr.

5.6 Kultur, æstetik og fællesskab

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Kultur, æstetik og fællesskab skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andre kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kultur, æstetik og fællesskab?**Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:**

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab.
 - Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
 - Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.
-

Læreplanstema - Kultur, æstetik og fællesskab

Hvad siger loven:

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Kultur, æstetik og fællesskab skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

§ 13 i bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer

Hvad gør vi i Kirstinebjerg distriktet og Fredericia Kommune generelt:

I Kirstinebjerg ser vi alle børn som værdifulde og aktivt skabende borgere i demokratiske fællesskaber. Læringsmiljøet skal stimulere børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed gennem æstetiske oplevelser.

Alle børn skal have varierede kulturelle oplevelser bl.a. gennem deltagelse i byens arrangementer og alsidige tilbud i og udenfor dagtilbuddet.

Oplevelser med kunst og kultur skal være præget af lærerig leg og legende læring, hvor børnene kan eksperimentere med både at være tilskuere, skabe og aktive deltagere. Kunst og kultur skal være både for, med og af børn.

Hvad gør vi i den enkelte afdeling:

Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet. Æstetiske oplevelser giver børnene mulighed for at dele, spejle sig i og fortolke egne og andres livserfaringer. Deltagelse i fællesskaber handler om at have forståelse for egne og andres kulturelle baggrund og traditioner.

Vi har i Duponts Gård børn fra mange forskellige etniciteter. Det giver en stor mangfoldighed i børnenes liv.

Hver gang, der kommer nye børn og familier på besøg, bliver de mødt af nysgerrige og imødekommende børn, der viser interesse og er åbne.

Vi vægter denne mangfoldighed højt, ligesom nysgerrighed på andre kulturer har stor plads hos os.

I Duponts Gård fejrer vi de danske traditioner og højtider, men skaber også nye traditioner, som kan være gældende en overgang alt efter hvordan sammensætningen af etniciteter er i huset.

Hos os er børnene med til at udsmykke huset, så det ser æstetisk indbydende ud. Det medfører ejerskab for børnene, at de kan se rammer, de selv har været med til at sætte deres præg på.

Vi har læringsmiljøer, der tilgodeser at børnene har mulighed for at kan eksperimentere og bruge deres fantasi.

I Duponts Gård får børnene kendskab til forskellige kulturelle udtryksformer og værdier. Vi har samarbejde med Den Kreative Skole, hvor en gruppe børn får undervisning to gange om ugen i sang, musik og billedkunst.

I hverdagen tegner, maler og klipper børnene. Vi laver sanglege, læser, synger og laver musik i vores danserum.

Vi laver drama, hvor børnene selv er med til at opføre teaterstykker, som passer til deres alder.

Vi har netop afsluttet en periode hvor vi har arbejdet med æstetik. Alle grupper har haft børnene med til at pynte på stuerne og i garderober alt efter hvor stuerne har haft deres fokus.

En fortælling fra en af vuggestuerne kommer her:

En lille historie fra Folden, vi har været i gang med at arbejde med temaet kultur, fællesskab og æstetik.

Vi har haft fokus på det æstetiske udtryk og har derfor valgt at få sat vores garderobe lidt i stand.

Børnene har været med at lave nogle dinosaurer som hænger fint og pynter i garderoben.

Da vi lavede dinosaurerne med børnene blev deres sanser og deres finmotorik styrket samt der blev skabt et fælles tredje rundt om bordet, som samlede børnene om det samme projekt sammen med den voksne, der lavede dinosaurerne med dem.

Dinosaurerne blev lavet ud af en skabelon lavet af børnenes hænder. Her oplevede vi, at børnene grinte og fortalte af det kildede, når der blev tegnet rundt om deres hænder, da deres følesans blev sat på prøve.

Ved at de børn der var midt i aktivitet, sad ved bordet og havde det sjovt blev der skabt et fælles tredje, som alle børnene på stuen gerne ville være en del af. Deres fin motorik blev styrket ved at der skulle pailletter og øjne på dinosaurerne, og deres taktile sans blev også udfordret da limen fra pailletterne sad på deres fingre.

Børnene kigger ofte i loftet i garderoben og peger på dinosaurerne, og fortæller stolt at de har været med til at lave dem.